

DZIEJE.PL
PORTAL
HISTORYCZNY

Polskie Państwo Podziemne

W Muzeum AK wystawa poświęcona Zrzeszeniu Wolność i Niezawisłość

PUBLIKACJA: 19.10.2025 [Dzieje się](#)

20.10.2025–31.01.2026

Wystawa poświęcona Zrzeszeniu Wolność i Niezawisłość w Muzeum AK w Krakowie. Fot. materiały prasowe

Wystawa poświęcona Zrzeszeniu Wolność i Niezawisłość, najważniejszej i najliczniejszej organizacji powojennego podziemia zbrojnego, wywodzącej się z Armii Krajowej zostanie otwarta 20 października w Muzeum AK w Krakowie. Powstała z okazji przypadającej w tym roku 80. rocznicy powołania WiN-u.

Jak poinformowała Agnieszka Chrzęszcz z Muzeum AK, czasowa ekspozycja „O duszę i charakter Narodu Polskiego. Zrzeszenie Wolność i Niezawisłość” na 35 planszach przedstawia sytuację polityczną w Polsce po zakończeniu II wojny światowej, genezę WiN, główne kierunki jego aktywności (m.in. akcje „Ż” i „O”, działalność informacyjną i wywiadowczą, zbrojny opór), zwalczanie Zrzeszenia przez komunistyczne służby oraz represje, jakie spadły na działaczy.

Zaprezentowano także najważniejsze postacie organizacji, m.in. płk. Franciszka Niepokólczyckiego, płk. Jana Rzepeckiego, płk. Jana Sanojcę, płk. Jana Bokszczanina. Osobno pokazano miejsce Zrzeszenia w pamięci społecznej od lat 70. aż do współczesności.

Na potrzeby wystawy przestrzeń w Muzeum Armii Krajowej została specjalnie zaaranżowana. Oprócz plansz wystawowych będzie można zobaczyć liczne eksponaty - numery podziemnych pism i ulotek, fałszywe dokumenty, a także tak wyjątkowe pamiątki, jak z przesłany więzienia gryps ostatniego prezesa WiN Łukasza Ciepłińskiego „Pługa” i pistolet ostatniego zabitego w walce partyzanta, byłego żołnierza oddziału partyzanckiego WiN, Józefa Franczaka „Lalusia”.

Wystawa została zorganizowana przez Instytut Pamięci Narodowej, Muzeum Armii Krajowej w Krakowie oraz Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL w Warszawie. Jej partnerem jest Zarząd Obszaru Południowego Zrzeszenia WiN w Krakowie. Ekspozycję oglądać będzie można w Muzeum Armii Krajowej w Krakowie przy ul. Wita Stwosza 12 do 31 stycznia 2026 r.

Zrzeszenie WiN było najważniejszą i najliczniejszą organizacją powojennego podziemia zbrojnego, wywodzącą się z AK. Zostało powołane 80 lat temu, 2 września 1945 r., przez pięciu byłych oficerów Komendy Głównej AK z płk. Janem Rzepeckim na czele. Głównym założeniem Zrzeszenia było przekształcenie poakowskiej konspiracji zbrojnej w konspiracyjną działalność polityczną (stąd funkcja prezesa, a nie komendanta).

Wobec powstania na mocy postanowień jałtańskich uznanego przez aliantów tymczasowego Rządu Jedności Narodowej, twórcy WiN stwierdzili, że szersza walka zbrojna może prowadzić do represji, a szansą na uratowanie suwerenności i demokracji są zapowiedziane wybory do Sejmu Ustawodawczego. Zrzeszenie miało więc skoncentrować się na konspiracyjnej działalności propagandowej i informacyjnej. Wobec komunistycznych represji prowadziło jednak działania z zakresu samoobrony, z czasem podporządkował mu się też szereg oddziałów i zgrupowań partyzanckich. Zrzeszeniem kolejno kierowali: Jan Rzepecki, Franciszek Niepokólczycki, Wincenty Kwieciński i Łukasz Ciepłiński.

Przez ponad dwa lata Zrzeszenie stało się najważniejszym konspiracyjnym przeciwnikiem komunistów. Było dla powojennego podziemia tym, czym Armia Krajowa dla oporu z czasu wojny. Mimo to władzy udało się

sterroryzować społeczeństwo i sfałszować wybory. Pomimo fiaska pierwotnych założeń WiN kontynuował działalność, trwając w konspiracji, informując świat o sytuacji w kraju i oczekując na zmianę sytuacji międzynarodowej.

Ostatni, IV Zarząd Główny Zrzeszenia został rozbity w listopadzie 1947 r. 1 marca 1951 r. prezes Łukasz Ciepliński wraz z towarzyszami z IV Zarządu Głównego WiN został zamordowany w więzieniu mokotowskim w Warszawie. Dlatego właśnie 1 marca został ustanowiony Narodowym Dniem Pamięci Żołnierzy Wyklętych.(PAP)

rgr/ wj/

<https://dzieje.pl/dzieje-sie/w-muzeum-ak-wystawa-poswiecona-zrzeszeniu-wolnosc-i-niezawislosc>